

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ**

**Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого**

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ТЕАТРУ, КІНО
І ТЕЛЕБАЧЕННЯ ІМЕНІ І. К. КАРПЕНКА-КАРОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

Голова Вченої ради

 Олена ОНІЩЕНКО
від 30 червня 2023 р. (протокол № 6)
Зі змінами, внесеними на засіданні
Вченої ради КНУТКіТ
імені І. К. Карпенка-Карого
26 грудня 2024 р. (протокол № 15)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказом ректора КНУТКіТ
імені І. К. Карпенка-Карого
від 02 січня 2025 р., № 3-Д

Київ – 2024

Положення про порядок забезпечення вільного вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Київському національному університеті імені І. К. Карпенка-Карого

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про порядок забезпечення вільного вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти (далі – Положення) у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого (далі – Університет, КНУТКІТ) спрямоване на забезпечення необхідних умов для формування їх індивідуальної освітньої траєкторії.

1.2 Положення розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (ст. 53), Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (редакція від 01.01.2022) (ст. 62), Наказу МОН України від 26.01.2015 № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015-2016 навчальний рік», Методичних рекомендацій для експертів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, затверджених рішенням НАЗЯВО від 29.08.2019 (протокол № 9), стандартів вищої освіти України, затверджених у встановленому законодавством порядку, Положення про організацію освітнього процесу в КНУТКІТ імені І. К. Карпенка-Карого, затвердженого Вченою радою від 02.06.2015 (протокол № 5) (редакція 25.06.2019, протокол № 6).

1.3 Здобувачі вищої освіти (далі – здобувачі) мають право на індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм, темпу навчання, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання. Вибірковість не є самоціллю, а в першу чергу – інструментом підвищення якості освіти. Політики вибірковості можуть різнитися між собою, їх вибір та застосування належать до автономії закладу освіти.

1.4 Вільний вибір здобувачем навчальних дисциплін створює умови для:

- поглиблення професійних знань у межах обраної освітньо-професійної програми та формування додаткових спеціальних компетентностей;
- поглиблення своїх знань і здобуття додаткових загальних і спеціальних компетентностей у межах споріднених галузей знань;
- ознайомлення із сучасним рівнем науково-практичних досліджень та розширення (поглиблення) знань за загальними компетентностями.

1.5 Вибіркові дисципліни є основним інструментом формування індивідуальної траєкторії. Навчальні дисципліни за вибором здобувача – це дисципліни, які вводяться Університетом для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних вимог особи для потреб суспільства, ефективнішого використання можливостей закладу освіти. Вони сприяють академічній мобільності здобувача, надають можливість здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями, формування компетентності відповідно до вимог ринку праці.

1.6 В основі системи вибіркових дисциплін має лежати індивідуальний вибір кожного здобувача, проте це не заперечує права Університету запроваджувати обґрунтовані обмеження щодо мінімальної та максимальної кількості здобувачів, які можуть обрати певну дисципліну, та вказувати інші

додаткові умови для вибору (місце проведення, часові рамки, необхідні передумови до вивчення цього освітнього компонента тощо).

1.7 Можливість вибору дисциплін з інших освітніх програм (зокрема і тих, спеціальності яких напряму не пов'язані із спеціальністю здобувача) є важливою як з точки зору особистісного розвитку здобувача, так і з метою запровадження міждисциплінарності в освітній процес.

1.8 Освітня програма з будь-якої спеціальності містить нормативну (обов'язкову) складову та варіативну. Нормативний зміст освітньої програми зі спеціальності визначається стандартом вищої освіти, а варіативний – випусковою кафедрою. Варіативна частина забезпечує виконання поглибленої підготовки за спеціальністю, що визначає характер майбутньої діяльності.

1.9 Здобувачі мають право на вибір навчальних дисциплін у межах відповідальності освітньої програми та робочого навчального плану в обсязі не менше 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.

1.10 Вибіркова компонента освітньої програми становить:

- для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з терміном навчання 3 роки 10 місяців (240 кредитів ЄКТС) не менше 60 кредитів ЄКТС / 1800 годин;

- для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з терміном навчання 1 рік 4 місяці (90 кредитів ЄКТС) не менше 23 кредити ЄКТС / 690 годин;

- для здобувачів третього (освітньо-наукового / освітньо-творчого) рівня вищої освіти: доктор філософії з терміном навчання 4 роки (54 кредити ЄКТС) не менше 15 кредитів ЄКТС / 450 годин; доктор мистецтва з терміном навчання 3 роки (54 кредити ЄКТС) не менше 15 кредитів ЄКТС / 450 годин.

1.11 Модель вибору дисциплін здобувачами може бути як персоналізованою, так і блочною у межах спеціальності.

Формування блоків навчальних дисциплін для вибору передбачає обґрунтування специфікою освітньої програми, перспективами працевлаштування здобувачів, потребами роботодавців та стейкхолдерів.

1.12 Вибіркові освітні компоненти циклу фахової підготовки кожної спеціальності відповідного рівня вищої освіти повинні узгоджуватися з освітніми програмами та навчальними планами.

Здобувачі освіти мають право обрати вибіркові навчальні дисципліни у межах передбаченої варіативної складової освітньої програми.

1.13 Перелік вибіркового дисциплін формують випускові кафедри Університету залежно від специфіки фахової підготовки та кафедр, які забезпечують викладання дисциплін гуманітарного циклу, з метою задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб здобувачів, посилення їх конкурентоспроможності, затребуваності на ринку праці та ефективного використання можливостей і традицій Університету.

1.14 Процедурі вибору здобувачами має передувати ознайомлення із порядком, термінами, особливостями запису на вивчення запропонованих дисциплін вільного вибору та умовами формування відповідних навчальних груп.

1.15 У разі потреби науково-педагогічними працівниками, що забезпечують викладання дисциплін вільного вибору, можуть надаватись

консультації здобувачам щодо формування їхньої індивідуальної освітньої траєкторії.

1.16 Вибіркові дисципліни навчального плану включають перелік дисциплін циклу загальної підготовки та дисциплін циклу професійної підготовки.

1.17 Обсяг кожної вибіркової дисципліни становить, як правило, не менше 3 кредитів ЄКТС (90 годин).

1.18 Форма підсумкового контролю вибірових дисциплін – семестровий залік.

1.19 Процедури вибору дисциплін здобувачами мають бути прозорими та зрозумілими, не повинні обмежувати прагнення здобувачів до індивідуальної освітньої траєкторії у навчанні, організованими у зручний для здобувачів спосіб. Ці процедури, як правило, мають включати інформування здобувачів про зміст дисциплін, що виносяться на вибір; безпосередній запис на дисципліни; етап корекції з метою виконання умов щодо мінімальної кількості здобувачів, які можуть бути записані на певну дисципліну; етап корекції, пов'язаний із збігами у розкладі.

1.20 Викладання вибірових освітніх компонентів можуть здійснювати всі кафедри Університету за умови відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти з метою створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними освітніми програмами.

2 ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1 Деканати Факультету театрального мистецтва (далі – ФТМ), Інституту екранних мистецтв (далі – ІЕМ) та відділ аспірантури ознайомлюють здобувачів із порядком, термінами й особливостями запису та формування груп для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору.

2.2 Здобувач може обрати будь-яку дисципліну, що запропонована на вибір деканатами ФТМ або ІЕМ, відділом аспірантури незалежно від спеціальності чи підрозділу, який забезпечує її викладання (з можливими обмеженнями щодо необхідності вивчення дисциплін-передумов та розумними обмеженнями організаційного характеру).

2.3 Перелік дисциплін вільного вибору здобувачів за усіма рівнями вищої освіти згідно з поданими заявами і сформованими групами затверджується на засіданнях випускових кафедр.

2.4 Запис проводиться тільки на вибірові дисципліни в межах навчальних планів відповідного рівня освіти або, за узгодженням з деканатом, з інших рівнів освіти.

2.5 Вивчення дисциплін вільного вибору відбувається:

- для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – з III семестру;
- для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти – з II семестру;
- для здобувачів третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти – з II семестру.

2.5.1. Запис здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для вивчення дисциплін вільного вибору здійснюється у весняному семестрі з 01 до 31 березня на наступний навчальний рік.

2.5.2. Запис здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для вивчення дисциплін вільного вибору здійснюється з 15 по 30 листопада на наступний семестр.

2.5.3. Для здобувачів третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівнів вищої освіти запис для вивчення дисциплін вільного вибору організовується в осінньому семестрі (жовтень-листопад).

2.6. Здобувачі заочної форми навчання першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти такий запис здійснюють під час весняної заліково-екзаменаційної сесії, починаючи з 2-го семестру.

2.6.1. Здобувачі заочної форми навчання третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти такий запис здійснюють під час заліково-екзаменаційної сесії, починаючи з першого семестру.

2.7. По завершенні академічної відпустки здобувач пише окрему заяву на вивчення навчальних дисциплін вільного вибору.

2.8. Заяву на вивчення навчальних дисциплін (блоку дисциплін) вільного вибору здобувачі заповнюють на кафедрах та подають до деканатів.

2.9. На підставі заяв здобувачів (Додаток 1) деканати, відділ аспірантури формують списки здобувачів на вивчення відповідних вибіркової дисципліни та передають на кафедри для розрахунку навчального навантаження науково-педагогічних працівників.

2.10. Здобувачі, які не зробили свій вибір через поважні причини (лікарняний, стажування тощо), що підтверджується відповідними документами, можуть відкоригувати вибір після завершення процедури вибору на підставі особистої заяви.

2.11. Здобувачам, які не зробили свій вибір у встановлені терміни без поважних причин, випусковими кафедрами призначаються в автоматичному режимі пріоритети з урахуванням вибору інших.

Відмова здобувача виконувати сформований у такий спосіб індивідуальний навчальний план вважається порушенням навчальної дисципліни.

2.12. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової частини індивідуального навчального плану здобувача, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір освітніх дисциплін, повинен відповідати вказаному в освітній програмі, за якою навчається здобувач.

2.13. Чисельність академічної групи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти для вивчення вибіркової дисципліни становить не менше 15 здобувачів.

2.14. Чисельність академічної групи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти для вивчення вибіркової дисципліни становить 5 здобувачів.

2.15. Чисельність академічної групи за третім освітнім рівнем для вивчення вибіркової дисципліни для денної форми навчання становить не менше 4 осіб, для заочної форми навчання не менше 3 осіб.

2.16. Ці норми не поширюються на ті випадки, коли певну вибірково навчальну дисципліну обрало більше 50% ЗВО, які навчаються за відповідною ОПП.

2.17 Вибрані здобувачем дисципліни (блоки дисциплін) включаються до індивідуального навчального плану (далі – ІНП) і є обов’язковими для вивчення. Виконання індивідуального навчального плану здійснюється згідно із розкладом занять, екзаменаційних сесій або за індивідуальним графіком, що встановлюється здобувачу освіти деканатом, відділом аспірантури.

2.18 Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення запланованої (згідно його особистої заяви) дисципліни. Самочинна відмова від запланованої дисципліни тягне за собою академічну заборгованість.

2.19 При формуванні ІНП здобувача освіти на наступний навчальний рік враховується фактичне виконання ним індивідуальних навчальних планів поточного і попередніх навчальних років.

2.20 Відповідно до вимог Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, ІНП здобувача є основним робочим документом, що містить інформацію про перелік і послідовність вивчення навчальних дисциплін, обсяг навчального навантаження здобувача з урахуванням усіх видів навчальної діяльності, систему оцінювання (підсумковий, семестровий контроль знань здобувача та атестація випускника), персональну відповідальність за виконання ІНП несе здобувач освіти.

2.21 Розклад занять формується з урахуванням необхідності забезпечення права здобувача освіти на вивчення дисциплін вільного вибору в час, що не співпадає з розкладом занять за спеціальністю.

2.22 Результати вивчення дисциплін вільного вибору фіксуються у відомостях поточного та підсумкового контролю, залікових книжках здобувачів, додатку до диплома про вищу освіту.

2.23 У випадку поновлення, переведення здобувача, допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на старші курси, керівники структурних підрозділів Університету (ФТМ / ІЕМ) можуть дозволити перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін із циклу вільного вибору.

2.24 У разі якщо здобувач вищої освіти є учасником програм академічної мобільності, то за умови однакової або більшої кількості кредитів ЄКТС, можливе зарахування дисциплін вільного вибору, що прослухані в іншому закладі вищої освіти, на підставі академічної довідки про фактично вивчені дисципліни.

3 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1 Положення про порядок забезпечення вільного вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти у Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого вводиться в дію наказом ректора Університету у порядку, встановленому чинним законодавством України.

3.2 Положення набуває чинності з наступного дня після введення його в дію наказом ректора, якщо інше не передбачено наказом ректора.

3.3 Положення підлягає перегляду та оновленню, відповідно до змін нормативної бази України у сфері вищої освіти.

3.4 Це Положення, зміни та (або) доповнення до нього затверджуються Вченою радою Університету та вводяться в дію наказом ректора Університету.

3.5 Це Положення не є оригінальним. Його укладачі не претендують на авторство і першоджерело. Текст положення створено на основі існуючих європейських і вітчизняних практик, законодавчої бази України та нормативних документів у сфері вищої освіти, а також кейсів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

ДИРЕКТОРУ/ДЕКАНУ/ЗАВ. АСПІРАНТУРИ
 Інституту екранних мистецтв/Факультету
 театрального мистецтва
 Київського національного університету театру,
 кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
 ПІБ
 здобувачів _____ курсу
 першого/другого/третього
**(бакалаврського/магістерського/освітньо-
 наукового/освітньо-творчого) рівня вищої
 освіти**
 спеціальності 021 – Аудіовізуального мистецтва
 та виробництва/026 – «Сценічне мистецтво»
 освітньо-професійної програми
 « _____ »
 денної/заочної форми навчання

ЗАЯВА

Прошу зарахувати мене до відповідної групи вивчення дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти, підтвердивши це власним підписом у відповідній колонці:

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові здобувачів курсу (групи)	Назва навчальної дисципліни (семестр) / підпис студента		
		дисципліна 1 (семестр)	дисципліна 2 (семестр)	дисципліна 3 (семестр)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

_____ (дата)

_____ (підпис старости курсу)